

KLAGANDE

Kent Östergård, [REDACTED]

Ombud: Jurist Alexander Ottosson m.fl.
Centrum för Rättvisa**MOTPART**

RISE Research Institutes of Sweden AB, 556464-6874

Ombud: [REDACTED]
Wesslau Söderqvist Advokatbyrå**ÖVERKLAGAT BESLUT**

RISE omprövningsbeslut den 30 mars 2020

SAKEN

Omcertifiering av energiexpert; nu fråga om överklagbarhet m.m.

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

1. Förvaltningsrätten meddelar mellandom och beslutar att det överklagade beslutet ska prövas i sak av Förvaltningsrätten i Växjö.
2. Förvaltningsrätten vilandeförklarar målet i övrigt i avvaktan på att det finns ett lagakraftvunnet avgörande avseende frågan om överklagbarhet och förutsättningarna för prövning i sak.

BAKGRUND

Kent Östergård inkom den 16 september 2019 med en ansökan om att certifieras som energiexpert hos RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE). Hans ansökan avslogs den 21 november 2019 varpå Kent Östergård överklagade beslutet genom RISE:s interna överklagandeordning där beslutet granskades av RISE:s certifieringsstyrelse som lämnade en rekommendation. Ärendet prövades på nytt med styrelsens rekommendation i beaktande och RISE beslutade den 30 mars 2020 att vidhålla det ursprungliga avslagsbeslutet. Som skäl för besluten angavs i huvudsak att Kent Östergårds utbildning inte var meriterande enligt Boverkets föreskrifter samt att den erfarenhet han redovisat i sina tjänstgöringsintyg inte motsvarade kraven i föreskrifterna. Kent Östergård upplystes via e-post den 30 april 2020 om att beslutet efter den interna omprövningsprocessen inte kunde överklagas till domstol.

YRKANDEN M.M.

Kent Östergård yrkar att han ska beviljas certifiering som energiexpert samt att han ska få ersättning för sina rättegångskostnader. Kent Östergård anser vidare att förvaltningsrätten först bör ta ställning till om överklagande kan tas upp till sakprövning och därefter pröva målet i sak. Till stöd för talan framförs, såvitt nu är aktuellt, sammanfattningsvis följande.

RISE:s beslut har haft en direkt påverkan på hans rätt att utöva sitt yrke och den interna omprövningsprocessen uppfyller inte kraven för att motsvara en domstolsprövning. Besluten aktualiserar även tillämpning av regler som syftar till att implementera EU-rätt. Han har därför rätt till att få beslutet överprövat med stöd av artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan). Samtliga krav uppställda i praxis för en rätt till domstolsprövning med stöd av artikel 6 i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) är också

uppfyllda. Det finns därför dessutom en rätt till att överklaga beslutet med stöd av EKMR. Överklagandet har kommit in i rätt tid och Förvaltningsrätten i Växjö är rätt forum att pröva överklagandet då det ursprungliga beslutet fattades i Karlskrona.

Alla formella krav för prövning i allmän förvaltningsrätt är uppfyllda. RISE är förvisso ett privaträttsligt organ och i praktiken råder ett överklagandeförbud. RISE utför dock en offentligrättslig uppgift med stöd av tvingande lagstiftning inom ramen för uppdraget som certifieringsorgan. Det kan därför inte sägas att ärendet präglas av reglerna som gäller på obligationsrättens område såsom RISE har gjort gällande. Kriterierna för domstolsprövning med stöd både av stadgan och EKMR är uppfyllda varför det finns en rätt att överklaga beslutet. Eftersom förvaltningsrätter normalt har att avgöra mål om rätten att utöva ett yrke och eftersom endast förvaltningsrätten kan ändra beslutet så att han beviljas certifiering eller återförvisa beslutet till RISE för ny prövning ska förvaltningsrätt pröva överklagandet.

RISE yrkar i första hand att överklagandet avvisas. I andra hand yrkas att överklagandet avslås. RISE bestrider vidare Kent Östergårds yrkande om ersättning för rättegångskostnader i förvaltningsrätten. RISE anser likt Kent Östergård att frågan om överklagbarhet till allmän förvaltningsdomstol ska avgöras först. Till stöd för talan anförs, såvitt nu är aktuellt, bl.a. följande.

Överklagandet har kommit in för sent då det förflutit mer än ett år mellan beslut och överklagande. Förvaltningsrätten i Växjö är inte heller rätt forum då det överklagade beslutet fattades i Borås. Det finns inte någon rätt till domstolsprövning i allmän förvaltningsdomstol. RISE tillhandahåller frivilligt en tjänst på den öppna marknaden och det råder avtalsfrihet mellan bolaget och dess kunder. Förhållandet mellan RISE och Kent Östergård styrs således genom avtalsvillkor på det sätt som normalt gäller inom obligationsrätten. Förvaltningsrätten har därför inte behörighet att pröva målet utan Kent Östergårds

rätt till domstolsprövning kan tillgodoses genom att parternas inbördes rättigheter och skyldigheter inom avtalsförhållandet prövas av allmän domstol. Bolagets beslut att inte certifiera Kent Östergård påverkar vidare inte hans rätt att utöva sitt yrke eftersom det finns fler aktörer som han kan vända sig till. RISE har inte tilldelats uppgiften att certifiera energiexperter med stöd av någon lag eller förordning utan gör detta helt frivilligt och kan upphöra vid valfri tidpunkt. Uppgiften i sig är närmast att beskriva som ett rent tekniskt förfarande utan inslag av myndighetsutövning. Vidare förutsätter ett överlämnande av en uppgift som utgör myndighetsutövning enligt grundlag att detta görs med stöd av lag vilket inte har skett i aktuellt fall. Det finns vidare enligt nationell rätt ingen rättighet att certifieras som eller utöva yrket energiexpert. Beslutet har inte heller tillräckligt kvalificerade verkningar för att tillerkännas överklagbarhet. Sammantaget finns det inte förutsättningar för att medge ett överklagande till allmän förvaltningsdomstol med stöd av EKMR.

Certifieringsprocessen ingriper slutligen inte någon tillämpning av EU-rätten varför stadgan inte är tillämplig. Här bör beaktas att EU har en skyldighet att tillse att kraven på rättvis rättegång efterföljs i lagstiftningen. Varken EU-regleringen på området eller den inhemska lagstiftningen innehåller någon skyldighet att tillse att besluten kan överklagas till allmän förvaltningsrätt. Den svenska regleringen med certifiering av ackrediterade organ framgår inte direkt av direktivtext. Ordningen som Sverige har valt går istället längre än vad direktivet kräver och någon unionsrättslig rättighet att certifieras som energiexpert går därför inte att utläsa. Endast den omständigheten att den svenska regleringen är ett resultat av unionslagstiftning medför inte att hela den svenska regleringen ”smittas” av unionsrätten så att tillämpning av den också utgör tillämpning av unionsrätt.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan om mellandom***Rättslig reglering m.m.*

Med mellandom brukar avses ett slutligt avgörande i en fråga som har betydelse för prövningen av resten av målet. Av 17 kap. 5 § andra stycket rättegångsbalken framgår att särskild dom får ges över en av flera omständigheter, som var för sig är av omedelbar betydelse för utgången, eller över hur en viss i målet uppkommen fråga, som främst angår rättstillämpningen, ska bedömas vid avgörande av saken.

HFD har i 2017 ref. 13 konstaterat att det inte finns några hinder för att tillämpa institutet även där det saknas specialreglering. Ledning för tillämpningen bör dock sökas i specialreglering.

En mellandom ska vidare enligt rättsfallet främst fylla en processekonomisk funktion. Under alla förhållanden bör, för att uppnå de fördelar som en tillämpning av mellandomsinstitutet måhända kan ge, frågan om mellandom väckas på ett så tidigt stadium som möjligt. Visserligen ligger det i domstolens hand att avgöra om mellandom bör meddelas men frågan kan givetvis väckas även av part. Om domstolen överväger att avgöra en del av målet genom mellandom bör parterna dessförinnan ha beretts tillfälle att yttra sig i saken och över avgränsningen av den fråga som prövningen ska avse.

En grundläggande förutsättning för att meddela mellandom inom ramen för förvaltningsprocessen är alltså att detta innebär klara processekonomiska fördelar inom ramen för handläggningen av det aktuella målet. Till detta kommer att noggranna överväganden i enlighet med vad som anförts ovan måste göras in-

för ett sådant beslut samtidigt som relevanta handlägningsrutiner iakttas. Slutligen har HFD angett att för att en fråga ska prövas särskilt bör det dessutom framstå som sannolikt att domstolen genom mellandomen kommer att kunna avgöra målet i sin helhet och inte behöva pröva återstoden i sak.

Bedömningen i detta fall

Frågorna i aktuellt mål består till största delen av en omfattande och komplex fråga om överklagbarhet med stöd av regler i Sveriges internationella överenskommelser i ett fall där det saknas en särskild överklaganderegeln. I denna fråga aktualiseras även frågor om bl.a. forum, domstolsslag och rättidsprövning. De återstående frågorna består dels av en ren rättstillämpningsfråga avseende rätten till ersättning för rättegångskostnader, dels en fråga om Kent Östergård uppfyller vissa i lag, förordning och föreskrift tydligt angivna kriterier. Denna bedömning förväntas även i stort baseras på redan inkommet underlag och bör inte kräva någon omfattande utredning eller skriftväxling. Förvaltningsrätten kan därutöver konstatera att såväl Kent Östergård som RISE i ett tidigt skede av processen tydligt gett uttryck för en vilja att frågan om förutsättningar för sakprövning skulle avgöras innan övriga frågor. Skriftväxlingen i förvaltningsrätten har mot denna bakgrund utgått från att denna tydligt avgränsade fråga, som dessutom är helt avgörande för övriga frågors möjlighet att prövas, bör avgöras genom en mellandom. Att i strid med parternas samstämmiga uppfattning begära skriftväxling i mindre komplexa frågor som dessutom är helt avhängiga den i målet centrala frågan kan knappast bedömas vara lämpligt eller processekonomiskt fördelaktigt.

I bedömningen bör också beaktas parternas ekonomiska förutsättningar. För en enskild klagande vars resurser kan vara begränsade är det av stor vikt att inte ådra sig stora ombudskostnader i argumentationen av en sakfråga innan det är klarlagt att förutsättningar för att faktiskt pröva saken föreligger. Detta gäller givetvis även för motparten i detta fall om än i mindre utsträckning. Mot denna

bakgrund finner förvaltningsrätten vid en sammantagen bedömning att frågan om det överklagade beslutet kan prövas i sak av allmän förvaltningsdomstol ska avgöras genom mellandom.

Frågorna i målet

Vad förvaltningsrätten har att pröva inom ramen för denna mellandom är huruvida det, trots avsaknad av en särskild överklaganderegler, finns en rätt att överklaga RISE:s beslut till allmän förvaltningsdomstol. I första hand med stöd av reglerna i EU-stadgan eller i andra hand med stöd av EKMR.

Förutsatt att RISE:s beslut är sådant att det ska tillerkännas överklagbarhet i allmän förvaltningsdomstol bör det enligt förvaltningsrättens mening inte råda några tvivel om att RISE:s interna process för omprövning till SWEDAC för rekommendation till nytt beslut inte kan jämföras med en domstolsprocess som motsvarar kraven i stadgan och EKMR. Vad förvaltningsrätten därmed har att ta ställning till är om RISE:s beslut är överklagbart som förvaltningsbesvär eller i andra hand om en eventuell talan i allmän domstol kan tillgodose rätten till prövning. Om överklagandet kan prövas i allmän förvaltningsdomstol återstår att bedöma om det kommit in i rätt tid samt om Förvaltningsrätten i Växjö är rätt forum.

Överklagbarhet med stöd av EU-stadgan

Av artiklarna 47 och 51 i EU-stadgan framgår att var och en har rätt att få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång i domstol som har inrättats enligt lag. Detta gäller i samtliga frågor som aktualiserar tillämpning av EU-rätten.

Den första frågan är således om frågan om certifiering till energiexpert aktualiserar tillämpning av EU-rätten. Om så inte är fallet finns inte heller något rätt till prövning enligt stadgan varför övriga frågor inte behöver utredas. För att

fastställa om en nationell lagstiftning innebär en tillämpning av unionsrätten i den mening som avses i artikel 51 i stadgan, ska domstolen pröva, bland annat, huruvida lagstiftningen syftar till att genomföra en unionsrättslig bestämmelse, lagstiftningens art och huruvida den eftersträvar andra mål än de som omfattas av unionsrätten, även om den kan påverka unionsrätten indirekt, samt huruvida det finns några specifika unionsrättsliga bestämmelser på området eller några sådana bestämmelser som kan påverka detta.¹

Kent Östergård har anfört att certifieringsprocessen har sin grund i EU-rätten genom marknadskontrollsförordningen² och energiprestandadirektivet³. Detta eftersom energiprestandadirektivet i artikel 17 stadgar att det ska finnas kvalificerade experter som ska utnännas efter deras kompetens. Sverige har valt att implementera den unionsrättsliga regleringen genom energideklarationslagen⁴ samt energideklarationsförordningen⁵. Av lagen och förordningen anges att en expert ska certifieras av ett organ som är ackrediterat enligt marknadskontrollsförordningen. Organet tillämpar sedan reglerna i energideklarationslagen, energideklarationsförordningen och Boverkets föreskrifter och allmänna råd för certifiering av energiexperter (BFS 2007:5) vid utnämmandet av energiexperter. Mot denna bakgrund menar Kent Östergård att den nationella rätt som certifieringen bygger på har som syfte att implementera EU-rättsliga bestämmelser. Kent Östergård anför att de nationella reglerna tydligt utgör ett led i implementeringen av energiprestandadirektivet. EU-stadgan är därmed tillämplig vilket medför en rätt till domstolsprövning. Huruvida en sådan rätt också följer direkt

---

¹ EU-domstolens dom den 6 mars 2014, *Cruciano Siragusa mot Regione Sicilia–Soprintendenza Beni Culturali e Ambientali di Palermo*, C-206/13, EU:C:2014:126

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93. Sedermera ändrad genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1020 av den 20 juni 2019 om marknads kontroll och överensstämmelse för produkter och om ändring av direktiv 2004/42/EG och förordningarna (EG) nr 765/2008 och (EU) nr 305/2011

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/31/EU av den 19 maj 2010 om byggnaders energiprestanda

⁴ Lag (2006:985) om energideklaration för byggnader

⁵ Förordning (2006:1592) om energideklarationer

av marknadskontrollförordningen eller energiprestandadirektivet saknar enligt Kent Östergård betydelse.

Förvaltningsrätten gör följande bedömning.

I energiprestandadirektivet anges endast att medlemsstaterna ska se till att certifieringen av bl.a. energiprestanda för byggnader utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade och/eller auktoriserade experter. Det anges inte i direktivet att sådana experter ska auktoriseras av ett organ som ackrediterats enligt marknadskontrollförordningen. Av förarbetena till den svenska implementeringen av energiprestandadirektivet framgår dessutom att den svenska ordningen går längre än det vad direktivet kräver.⁶ Kravet på certifiering hos ett ackrediterat certifieringsorgan följer således inte direkt av direktivtexten och någon motsvarande rättighet kan därför inte anses finnas med stöd av EU-rätten.⁷ RISE:s beslut baseras därmed endast på den svenska regleringen i 10 § energiprestandaförordningen medan de relevanta EU-rättsakterna utgör ramverket för den inhemska lagstiftningen och certifieringsförfarandet som är föremål för prövningen. Någon tillämpning av EU-rätten eller någon unionsrättslig rättighet finns därför inte. Mot denna bakgrund saknas det en rätt till domstolsprövning med stöd av EU-stadgan. Kent Östergårds invändning att unionsrätten tillämpas eftersom energiprestandaförordningen utgör ett led i implementering av unionsrätten medför inte att förvaltningsrätten gör någon annan bedömning.

Sammanfattningsvis anser förvaltningsrätten mot bakgrund av vad som anförts ovan att det i den aktuella situationen saknas en rätt till överklagande till domstol med stöd av artiklarna 47 och 51 i EU-stadgan. Frågan är då om det finns en sådan rättighet enligt EKMR.

---

⁶ Prop. 2011/12:120 s. 30 f.

⁷ Jfr även HFD 2015 ref. 79.

Överklagbarhet med stöd av EKMR

Enligt artikel 6.1 i EKMR ska var och en, vid prövningen av hans civila rättigheter och skyldigheter eller av en anklagelse mot honom för brott, vara berättigad till en rättvis och offentlig förhandling inom skälig tid och inför en oavhängig och opartisk domstol, som upprättats enligt lag. Av fast praxis från såväl Europadomstolen som HFD framgår att ett antal kriterier ska vara uppfyllda för att det ska finnas en rätt till domstolsprövning med stöd av EKMR. Det ska föreligga en reell och seriös tvist, tvisten ska avse en rättighet eller skyldighet som följer av nationell rätt och rättigheten eller skyldigheten ska vara civil till sin karaktär. När det gäller beslut fattade av privata organ förutsätter en rätt till överklagande i förvaltningsdomstol med stöd av EKMR även att organet utför en offentlig förvaltningsuppgift eller agerar i en myndighets ställe.⁸

Offentligrättslig uppgift

I HFD 2019 ref. 43 konstaterades att Riksidrottsförbundet, som genom lag hade fått uppdraget att utdela statsbidrag, utförde en offentlig förvaltningsuppgift. Mot denna bakgrund bedömdes Riksidrottsförbundet agera i myndighets ställe. I avgörandet fastslog HFD vidare att ett överlämnande av en offentlig förvaltningsuppgift inte får leda till att enskildas grundläggande rättigheter begränsas. Vad förvaltningsrätten således måste ta ställning till innan de uppställda kriterierna för domstolsprövning med stöd av EKMR kan bedömas är om ordningen med ackrediterade organ innebär att RISE utför en förvaltningsrättslig uppgift på det sätt som anges i rättsfallet. RISE har fört fram ett antal invändningar om att de inte kan anses utföra en förvaltningsuppgift i den mening som avses i rättsfallet. Förvaltningsrätten kan också konstatera att förhållandena i nu aktuellt mål skiljer sig avsevärt från de i HFD 2019 ref. 43 i flera avseenden.

---

⁸ Se bl.a. HFD 2019 ref. 43.

RISE har invänt att certifieringsverksamhet är ett helt tekniskt förfarande där det görs en oberoende bedömning av om en sökande uppfyller vissa ställda krav eller specifika regler som återfinns i Boverkets föreskrifter. Invändningen får visst stöd i förarbetsuttalanden där det framgår att den kontroll om överensstämmande som ackrediterade organ utför är ett rent tekniskt förfarande utan inslag av myndighetsutövning.⁹ Uttalandet hänförs dock främst till certifiering av produkter där det finns större utrymme för rent tekniska förfaranden. Av handlingarna i målet framgår att certifieringsförfarandet för energiexperter innehåller såväl avläggande av kunskapsprov som bedömning av relevansen och värdet av genomförda utbildningar samt införskaffad yrkeslivserfarenhet. Det kan mot denna bakgrund inte anses vara ett rent tekniskt förfarande. Detta får även stöd i det faktum att ett annat certifieringsorgan tidigare bedömt att Kent Östergård uppfyllde samtliga kriterier för att vara energiexpert. En rent teknisk bedömning av överensstämmelse med i stora delar likalydande underlag kan svårligen leda till olika slutsatser. Detta kan jämföras med begreppet myndighetsutövning som innebär utövning av befogenhet att för enskild bestämma om förmån, rättighet, skyldighet, disciplinär bestraffning eller annat jämförbart förhållande.¹⁰ RISE bedömer inom ramen för uppdraget som ackrediterat organ huruvida en sökande uppfyller kriterierna för förmånen att certifieras som energiexpert. Mot denna bakgrund och då bedömningen helt utgår från offentlighetsrättsliga regler¹¹ anser förvaltningsrätten att certifieringsförfarandet i grunden får anses vara en förvaltningsrättslig uppgift och dessutom en form av myndighetsutövning.

I aktuellt mål är det ostridigt att RISE inte har fått i uppdrag att vara ett ackrediterat organ eller att handlägga ansökningar om energiexpertcertifiering med stöd av lag. Lämpligheten av detta kan måhända ifrågasättas då ett sådant överlämnande av en offentlighetsrättslig uppgift som innefattar myndighetsutövning

---

⁹ Prop. 1991/92:170 avsnitt 3.5.2

¹⁰ Prop. 1973:90 s. 398

¹¹ Se energideklarationsförordningen och Boverkets föreskrifter BFS 2007:5.

enligt 12 kap. 4 § i Regeringsformen måste ske genom stöd i lag. Till skillnad från utbetalning av statsstöd, som det var fråga om i HFD 2019 ref. 43, finns det heller ingen myndighet som tidigare haft uppdraget att certifiera energiexperter. Det går dock inte att utläsa från avgörandet vilken betydelse den offentlighetsrättsliga uppgiftens karaktär eller i vilken ordning den har överlämnats till ett enskilt organ har för bedömningen av tillämpligheten av EKMR. Det är visserligen klarlagt att uppgiften i 2019 års fall utgjorde myndighetsutövning som överlämnats genom lag samt att liknande uppgifter vanligtvis handlades av en myndighet. När det som ovan konstaterats att en uppgift i grunden är offentlighetsrättslig är det avgörande enligt förvaltningsrätten dock att överlämnandet inte får leda till att enskildas grundläggande rättigheter begränsas. Förutsatt att övriga kriterier för rätt till domstolsprövning med stöd av EKMR är uppfyllda bör därför inte hur uppgiften överlämnats till ett enskilt organ ges någon avgörande betydelse.

En följd av att överlämnandet inte skett genom lag till ett utpekat organ är att det finns en möjlighet för andra organ än RISE att efter godkännande åta sig uppdrag som ackrediterat certifieringsorgan. Till skillnad från situationen i HFD 2019 ref. 43 där sökanden saknade andra möjligheter än att vända sig till det utpekade enskilda organet finns det således en öppen marknad med potentiellt andra certifieringsorgan, vilka inte är bundna av RISE:s beslut, för Kent Östergård att ansöka hos. RISE har inte heller någon skyldighet att vara certifieringsorgan och kan till skillnad från Riksidrottsförbundet när som helst upphöra med att utföra uppgiften. RISE har därutöver anfört att det råder ömsesidig avtalsfrihet på området och att de inte har någon skyldighet att handlägga samtliga ansökningar som kommer in. Förvaltningsrätten har därmed att ta ställning till om de obligationsrättsliga aspekterna som föreligger på området innebär att RISE, trots vad som anförts ovan, inte kan anses utföra en offentlighetsrättslig uppgift.

Obligationsrättsliga aspekter av certifieringsprocessen

En tänkbar ordning i en situation när det finns flera certifieringsorgan vore att begränsa möjligheten till domstolsprövning på så sätt att beslutet är överklagbart först när man utan framgång ansökt vid samtliga organ. Detta framstår dock inte som förenligt med vad som anges i HFD 2019 ref. 43 om att överlämnande av en offentlighetsrättslig uppgift inte får leda till att enskildas grundläggande rättigheter inskränks. Särskilt inte om det finns ett större antal organ som dessutom avslår sökandens ansökan på samma eller liknande grunder. För det fall att certifieras som energiexpert eller att utöva yrket energiexpert utgör en rättighet enligt nationell rätt och övriga förutsättningar för prövning i domstol är uppfyllda bör det enligt förvaltningsrätten därför inte krävas att man vänder sig till alla potentiella organ innan man ges en sådan rätt. En sådan ordning skulle vidare medföra en risk att rätten till domstolsprövning kan påverkas under pågående process om ett nytt organ tillkommer efter ett ärende har överlämnats till, men ännu inte har avgjorts av, domstol. Det skulle också kunna leda till en rättsförlust för sökanden om ett överklagande avvisas med hänvisning till att det finns fler organ som den enskilde ännu inte vänt sig till och dessa upphör med sin verksamhet efter domstolens beslut. Förekomsten av flera beslutsfattande organ bör således inte i sig leda till att uppgiften inte bedöms som offentlighetsrättslig.

Vid bedömningen bör även beaktas att det för att vissa typer av byggnader ska få byggas i Sverige krävs att en energideklaration görs. Detta följer direkt av unionsrätten och 4 § i energideklarationslagen. En energideklaration ska göras av en oberoende expert, något som också följer av unionsrätt och 12 § i nämnda lag. Den oberoende experten ska ha en viss grad av kompetens och huruvida denne har tillräcklig kompetens bedöms av ackrediterade organ. Organen ska bedöma kompetensen i förhållande till energideklarationsförordningen samt Boverkets, efter regeringen bemyndigade, utfärdade föreskrifter. För det fall ingen väljer att vara ett ackrediterat organ uppstår ett offentlighetsrättsligt hinder

mot att bygga vissa typer av byggnader i Sverige. Detta talar enligt förvaltningsrättens mening starkt för att certifiering av energiexpert är en offentlig-rättslig uppgift.

Förvaltningsrätten ifrågasätter vidare inte RISE:s påståenden om att de när som helst kan upphöra med sin certifieringsverksamhet eller att de inte har någon skyldighet att handlägga samtliga inkomna ansökningar. Bolaget är dock bundna att förhålla sig till offentligrättsliga föreskrifter vid bedömningen om certifiering ska beviljas. De saknar därutöver helt möjlighet att tillämpa några andra regler än de svenska offentligrättsliga föreskrifterna eller att ställa ytterligare krav som går utöver dem. Även om RISE givetvis inte är skyldiga att vara ett ackrediterat certifieringsorgan rymmer uppdraget endast tillämpning av offentlig rätt så länge som de väljer att vara ett sådant organ. Vad gäller RISE:s frihet att inte handlägga samtliga ansökningar bör det inte tillmätas någon betydelse när ett beslut väl har fattats. Om RISE hade valt att inte handlägga Kent Östergårds ansökan hade någon domstolsprövning inte kunnat komma till stånd då underlåtenhet att besluta inte kan överklagas ens om det är en myndighet som underlåter att besluta.¹² För en myndighet kan dock bristande objektivitet i handläggningen av en ansökan medföra kritik eller påföljder från en tillsynsmyndighet. För RISE finns förvisso ingen tillsynsmyndighet och det är inte klarlagt vad påföljderna för RISE vid bristande objektivitet eller andra handlägningsbrister skulle vara. Av förarbetena framgår dock att ackrediterade organ har att förhålla sig till regler om opartiskhet i handläggningen.¹³ RISE har som konstaterats valt att handlägga Kent Östergårds ansökan och bolaget har vid handläggningen av certifieringsärenden därvid endast möjlighet att tillämpa offentlig rätt. Mot denna bakgrund bör själva beslutsfattandet inom ramen för certifieringsprocessen i detta fall bedömas som en offentligrättslig uppgift oaktat möjligheten att inte fatta något beslut alls.

---

¹² Se RÅ 2010 ref. 29.

¹³ Se prop. 2012/13:171 s 9

Sammanfattningsvis finner förvaltningsrätten att certifiering av energiexperter utgör en offentlighetsrättslig uppgift som överlämnats till ett enskilt organ på det sätt som avses i HFD 2019 ref. 43. Vad som återstår att ta ställning till är om det föreligger reell och seriös tvist, om tvisten avser en rättighet som följer av nationell rätt samt om rättigheten i så fall är civil till sin karaktär. I bedömningen måste också utredas om överlämnandet av denna offentlighetsrättsliga uppgift i kombination med vad som i praktiken utgör ett överklagandeförbud har lett till att enskildas grundläggande rättigheter begränsats. Om det finns en rätt till domstolsprövning med stöd av EKMR kvarstår även frågan om detta kräver en rätt att överklaga genom förvaltningsbesvär i allmän förvaltningsdomstol eller om behovet av rättvis rättegång kan tillgodoses genom en prövning i allmän domstol. Om beslutet kan överklagas som förvaltningsbesvär ska slutligen bedömas om överklagandet har kommit in i rätt tid samt om Förvaltningsrätten i Växjö är rätt forum.

Reell och seriös tvist

Bedömningen av om en tvist är reell och seriös ska göras mot bakgrund av de regler som enligt nationell rätt gäller för den rättighet eller skyldighet som tvisten avser. Europadomstolen har framhållit att en tvist kan antas vara reell och seriös om det inte finns klara indikationer på att så inte är fallet. Det finns alltså en presumtion för att uppkomna tvister är reella och seriösa. Detta innebär att en domstol bara i klara fall kan dra slutsatsen att en tvist inte är reell och seriös och att artikel 6.1 EKMR därför inte är tillämplig.¹⁴ I målet har inte framkommit annat än att tvisten mellan Kent Östergård och RISE är reell och seriös. Härfter har domstolen att ta ställning till om att verka som energiexpert utgör en rättighet som följer av nationell rätt.

---

¹⁴ Se HFD 2019 ref. 10

Rättighet som följer av nationell rätt

Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra om den rättighet eller skyldighet som en enskild gör gällande följer av de bestämmelser som är tillämpliga i det enskilda fallet. Rättigheter eller skyldigheter som inte finns enligt den nationella rätten kan alltså inte skapas genom ett åberopande av artikel 6.1 EKMR.¹⁵ Följaktligen kan det inte ställas upp en presumtion för att det föreligger en viss rättighet eller skyldighet enligt inhemsk rätt. Av detta följer att om en materiell rättighet eller skyldighet uttryckligen utesluts i den nationella rätten kan en enskild inte med framgång hävda att en sådan finns. Detsamma gäller om det av lagens syften följer att en sådan rättighet eller skyldighet inte varit avsedd att finnas.¹⁶

Är det fråga om en förmån som beviljas efter rent skönsmässiga överväganden handlar det inte om en rättighet. Annorlunda förhåller det sig när en myndighet visserligen har stor frihet att efter en lämplighetsbedömning avgöra om t.ex. ett ekonomiskt bidrag ska beviljas, men prövningen också innefattar en tillämpning av vissa övergripande rättsliga regler eller principer.¹⁷

Kent Östergård har tidigare varit certifierad som energiexpert. Han har drivit ett bolag där näringsverksamheten huvudsakligen bestod av att upprätta energideklarationer. Certifiering som energiexpert är ett krav för att Kent Östergård ska kunna fortsätta med denna näringsverksamhet. Ett slutligt beslut att inte certifiera honom får således i praktiken effekten att han förhindras från att utöva sitt yrke. Mot denna bakgrund har Kent Östergård anfört att beslutet påverkar hans rätt till yrkesfrihet enligt 2 kap 17 § RF. Vidare anför han att rätten

---

¹⁵ Se t.ex. Europadomstolens dom i Boulois v. Luxembourg, mål nr 37575/04, från den 3 april 2012, punkt 91.

¹⁶ Se HFD 2019 ref. 10 med där angivna rättsfall.

¹⁷ Se t.ex. HFD 2016 ref. 49.

till yrkesfrihet omfattas av skyddet för privatliv enligt artikel 8 i EKMR. Sammantaget menar han mot denna bakgrund att tvisten rör hans rätt att utöva sitt yrke varför tvisten rör en rättighet som har sin grund i nationell rätt.

I 2 kap 17 § RF återfinns förvisso ett skydd för näringsfriheten. Det anges att begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke får införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag. Av förarbetena framgår dock att skyddet utformats så att det tar sikte på ett särskilt moment i närings- och yrkesfriheten, nämligen den ekonomiska sidan av den s.k. likhetsprincipen. Denna princip kan kortfattat sägas innebära att alla regleringar på närings- och yrkesfrihetens område måste vara generella på så sätt att alla skall ha möjlighet att konkurrera på lika villkor under förutsättning att de i övrigt uppfyller de krav som kan ställas upp för just det yrket eller den näringsgrenen. Bestämmelsen ska förhindra att någon enskild ekonomiskt skall få gynnas på någon annans bekostnad.¹⁸

RF 2 kap 17 § vänder sig således till lagstiftaren i fråga om vilka förutsättningar rätten att utöva ett yrke får begränsas. Någon grundlagsskyddad rättighet att utöva ett visst yrke, energiexpert i detta fall, kan dock enligt förvaltningsrättens mening inte utläsas ur bestämmelsen. Enligt förvaltningsrätten följer inte heller en sådan i Kent Östergårds situation relevant rättighet av artikel 8 EKMR.¹⁹

Det krävs emellertid inte att en rättighet följer av grundlag eller annan överordnad lagstiftning för att den ska kunna omfattas av artikel 6.1 EKMR utan endast att den följer av nationell rätt. I denna bedömning kan utöver vad som framgår av grundlag eller lag även beaktas föreskrifter meddelade av t.ex. regeringen, myndigheter, kommuner och regioner.²⁰ I aktuellt mål finns be-

---

¹⁸ Prop. 1993/94:117 s. 50.

¹⁹ Jfr Europadomstolens dom i målet Jankauskas v. Litauen (Nr 2), mål nr 50446/09, från den 27 juni 2017.

²⁰ Jfr HFD 2019 ref. 10.

stämmelser om energiexperter i energideklarationslagen, energideklarationsförordningen och Boverkets föreskrifter. I lagen anges endast att en oberoende expert ska utses och att regeringen får meddela närmare föreskrifter i förordningen. I förordningen anges att den oberoende experten ska ha särskild sakkunskap om energianvändning och inomhusmiljö i byggnader och ha certifierats för uppgiften av ett ackrediterat organ samt att Boverket får meddela ytterligare föreskrifter. I Boverkets föreskrifter presenteras vilka krav som ställs för att ett ackrediterat organ ska certifiera någon. Det ställs krav på bl.a. teknisk kunskap, erfarenhet, lämplighet och avläggande av kunskapsprov.

RISE har anfört att föreskrifterna endast utgör begränsningar i vilka som får utöva ett visst yrke. De anger vidare att det inte uttryckligen framgår någon rättighet att få verka som energiexpert av lag, förordning eller Boverkets föreskrifter. Mot denna bakgrund anser de att någon form av rättighet enligt nationell rätt inte kan utläsas. Förvaltningsrätten ifrågasätter inte omständigheten att det saknas en uttryckligt formulerad rättighet i föreskrifterna. Boverkets föreskrifter innehåller dock tydligt uppställda kriterier som krävs för certifiering. Det saknas också som anförts ovan möjlighet att tillämpa några andra kriterier eller att ställa högre krav än de som framgår av föreskrifterna. Organ som är ackrediterade ska dessutom i handläggningen beakta en standard som innehåller regler om opartiskhet.²¹ Prövningen innehåller vissa inslag av skönsmässig bedömning av utbildnings relevans, arbetslivserfarenhets värde och intygsgivares närhet till sökanden. Till stöd för bedömningarna finns dock allmänna råd som begränsar inslagen av skönsmässighet avsevärt. Enligt förvaltningsrättens mening kan RISE:s bedömning därmed inte anses vara av sådan ren skönsmässig karaktär att certifiering som energiexpert inte kan utgöra en rättighet. Sammantaget bör en sökande som uppfyller samtliga kriterier som ställs upp kunna göra gällande att denne har en rätt att certifieras av ett ackrediterat organ och därigenom tillerkännas rätt att utöva yrkesverksamhet som energiexpert. Rättigheten

---

²¹ Prop. 2012/13:171 s 9.

följer därutöver av nationell rätt genom Boverkets föreskrifter.²² Vad som återstår att pröva är om rättigheten är civil till sin karaktär.

Rättigheten är civil till sin karaktär

När det har konstaterats att en tvist avser en rättighet eller skyldighet enligt nationell rätt uppkommer frågan om denna till sin karaktär är civil. Avseende denna prövning har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att så bör anses vara fallet om det inte finns klart stöd för en annan bedömning. Det finns således en presumtion för att en konstaterad rättighet eller skyldighet är av civil karaktär.²³ Något skäl att frångå denna presumtion har inte framkommit i aktuellt mål.

Rätt till prövning i allmän förvaltningsdomstol

Överklagbart beslut

En grundläggande förutsättning för att det ska föreligga en rätt till prövning i allmän förvaltningsdomstol är att det aktuella avgörandet är av den karaktären att det utgör ett överklagbart beslut. Endast om så är fallet kan det bli aktuellt att åsidosätta ett överklagandeförbud eller att tillåta att ett beslut av ett enskilt organ överklagas utan särskild föreskrift om detta.²⁴

Av 42 § förvaltningslagen (2017:900) framgår att beslut får överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. Detta har förtydligats i praxis på så sätt att endast beslut som har eller är ägnade att få en påvisbar effekt för den som berörs av beslutet tillerkänns överklagbarhet. Avgörande

---

²² Jfr HFD 2019 ref. 43 och HFD 2016 ref 41.

²³ HFD 2019 ref. 10

²⁴ HFD 2019 ref. 43

är således vilka faktiska verkningar beslutet får för den som berörs av det.²⁵

Det måste vara fråga om en påverkan av tillräckligt kvalificerat slag och bedömningen ska avse om ett beslut av ett visst slag typiskt sett medför att kravet på påverkan är uppfyllt.²⁶

RISE har gjort gällande att Kent Östergård kan anlita ett annat ackrediterat certifieringsorgan för att personcertifieras som energiexpert. Eftersom ackrediterade certifieringsorgan är fria i förhållande till varandra finns det enligt RISE inget hinder för sådant certifieringsorgan att certifiera Kent Östergård som energiexpert, förutsatt att sådant certifieringsorgan gör bedömningen att han uppfyller samtliga krav. RISE har därutöver framfört att certifiering inte är direkt avgörande för Kent Östergårds rätt att utöva sitt yrke. Detta eftersom Boverket enligt 15 § energideklarationslagen även efter att en person certifierats självständigt ska godkänna personen som behörig för elektronisk överföring innan denne kan utöva sitt yrke.

Ett beslut att inte certifiera Kent Östergård som energiexpert får till följd att han inte längre har möjlighet att fortsätta sin yrkesverksamhet. Ett beslut av sådan karaktär får som regel anses ha påvisbar effekt av tillräcklig kvalificerat slag för att det ska tillerkännas överklagbarhet. Vad gäller möjligheten att vända sig till andra ackrediterade organ kan hänvisas till vad som anförts i avsnittet om obligationsrättsliga aspekter av certifieringsprocessen. En ordning där överklagbarheten är beroende av antalet ackrediterade organ som finns vid tidpunkten för beslutet riskerar att medföra såväl rättsförluster för den enskilde som omfattande handläggningssvårigheter för de beslutande organen. De obligationsrättsliga aspekterna medför emellertid en risk för att en förvaltningsdomstols avgörande inte kan verkställas efter att det vunnit laga kraft. Eftersom

---

²⁵ Se HFD 2018 ref. 23 och där angivna rättsfall.

²⁶ Se HFD 2019 ref. 21 p. 36.

ett certifieringsorgan när som helst kan upphöra med sin verksamhet kan exempelvis en situation uppstå där organet efter att domstolen bifallit eller återförvisat ett överklagande inte längre vill fortsätta sin verksamhet. Om så skulle vara fallet saknas rättslig möjlighet att verkställa avgörandet. Detta talar förvisso emot att låta RISE:s beslut vara överklagbart som förvaltningsbesvär. Förvaltningsrätten kan dock konstatera att det finns ett stort antal måltyper där ett avgörande av olika skäl inte går att verkställa efter att det vunnit laga kraft. Sådana verkställighetshinder kan uppstå på en mängd olika sätt, exempelvis kan en juridisk person upplösas eller en fysisk person avlida under handläggningen i domstol. Mot den bakgrunden anser förvaltningsrätten inte att de potentiella verkställighetsbesvären bör ges någon väsentlig betydelse i frågan om beslutets överklagbarhet. Sammantaget, och särskilt med beaktande av att Kent Östergård genom beslutet dessutom har förhindrats att fortsätta utöva sin yrkesverksamhet, anser förvaltningsrätten att beslutet haft en sådan påvisbar effekt som krävs för att det ska kunna tillerkännas överklagbarhet.

Vad gäller invändningen om att RISE:s beslut inte är direkt avgörande för rättigheten gör förvaltningsrätten följande bedömning. Den ordning som råder där Boverket ska godkänna en redan certifierad person för elektronisk överföring har sin grund i att oberoendekontroll inte kan göras inom ramen för certifieringsprocessen. Kontroll av en sökandes sakkunskap och förutsättningarna för certifiering ska således göras av ackrediterade organ som exempelvis RISE. I förarbetena anges att när det gäller oberoendet hos den som ska göra energideklarationer kan detta inte kontrolleras i förväg i det enskilda fallet. Kontrollen av oberoendet kommer i stället att ske inom ramen för Boverkets tillsyn.²⁷ Vad prövningen om godkännande för elektronisk överföring avser är således närmast en jävskontroll som Boverket gör för att säkerställa att en redan certifierad expert är oberoende i förhållande till den som anlitat experten. Rätten att utöva näringsverksamhet som energiexpert får mot denna bakgrund anses vara

---

²⁷ Prop. 2012/13:171 s. 12

helt avhängig att man certifierats av ett ackrediterat organ. Certifiering som energiexpert bedöms mot denna bakgrund vara direkt avgörande för rättigheten.

Sammantaget bedömer förvaltningsrätten att RISE:s beslut att inte certifiera Kent Östergård som energiexpert utgör ett överklagbart beslut i förvaltningslagens mening.

Rätt domstolsslag

En överprövning av myndighetsbeslut, när EKMR eller unionsrätten så kräver, ska ske i det domstolsslag som normalt har att pröva myndighetens beslut på det aktuella området. Detsamma gäller beslut av enskilda organ när de i förvaltningsmyndighets ställe utför förvaltningsuppgifter.²⁸

RISE har invänt att det varken nu eller tidigare har funnits en myndighet som ansvarar för certifieringar som har sin grund i det EU-rättsliga systemet. Ordningen saknar enligt RISE motsvarighet i svensk myndighetsutövning och det finns därför varken myndigheter som beslutar i liknande frågor eller någon domstol som normalt prövar en myndighets beslut inom området. Vidare anförs att frågor om inbördes rättigheter och skyldigheter med anledning av avtal och avtalsrättsliga förpliktelser normalt prövas i allmän domstol.

Det är förvisso riktigt att frågor om certifiering som energiexpert inte är eller har varit föremål för någon myndighets verksamhet. Rätten att utöva ett visst yrke är dock regelmässigt föremål för prövning i såväl förvaltningsmyndigheter som förvaltningsdomstol. Förvaltningsrätten har därutöver redan konstaterat att RISE i sitt beslutsfattande är helt bundna av offentlig rätt där det sak-

---

²⁸ HFD 2019 ref. 43

nas möjlighet att påverka innehållet genom obligationsrättsliga överenskommelser. I förvaltningsrätten kan även Kent Östergårds talan medföra den rättsföljd han eftersöker.²⁹

RISE har vidare gjort gällande att Kent Östergård kan få sin rätt till certifiering som energiexpert prövad av allmän domstol, både som en s.k. fullgörelsetalan eller en fastställsetalan. Beslutet att inte certifiera honom som energiexpert kan således komma under domstolsprövning på olika sätt. Det förhållandet att det inte kan uteslutas att en omtvistad sakfråga i ett annat sammanhang och på annat sätt än genom ett överklagande skulle kunna komma under allmän domstols prövning inverkar emellertid enligt praxis inte på allmän förvaltningsdomstols kompetens att pröva ett överklagande av beslut som normalt prövas av detta domstolsslag.³⁰

Förvaltningsrätten bedömer mot denna bakgrund att allmän förvaltningsdomstol är behörig att pröva ett överklagande som det aktuella och att RISE:s invändningar härvid således inte medför att överklagandet ska avvisas.

Formella förutsättningar för att pröva det aktuella överklagandet

Av 45 § förvaltningslagen framgår att om ett överklagande har kommit in för sent ska myndigheten besluta att överklagandet inte får tas upp till prövning. Ett överklagande ska dock inte avvisas om förseningen beror på att myndigheten inte har lämnat en korrekt underrättelse om hur man överklagar.

Av 14 § andra stycket lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar ska ett beslut som huvudregel överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först prövats.

---

²⁹ Jfr HFD 2019 ref. 43.

³⁰ HFD 2019 ref 43 samt HFD 2016 ref. 62

Av utredningen i målet framgår att RISE:s ursprungliga beslut fattats den 21 november 2019 samt att omprövningsbeslut därefter fattats den 30 mars 2020. Kent Östergårds överklagande har dock inkommit först den 21 juni 2021. Det har inte framkommit annat än att överklagandet inkommit mer än tre veckor från att det delgavs klaganden. RISE har därför gjort gällande att överklagandet ska avvisas. RISE har dessutom anfört att Förvaltningsrätten i Växjö inte är rätt forum då omprövningsbeslutet fattats i Borås.

Förvaltningsrätten kan konstatera att RISE inte har lämnat någon överklagandehänvisning och att Kent Östergård istället informerats via e-post om att beslutet inte gick att överklaga.

I HFD 2016 ref. 41 framgår att reglerna om överklagande till allmän förvaltningsdomstol i förvaltningslagen blir aktuella när ett överklagandeförbud åsidosätts. Förvaltningsrätten bedömer att detsamma bör gälla när det saknas en särskild överklaganderegulering. Eftersom någon överklagandehänvisning som startar fristen att överklaga inte har lämnats ska överklagandet inte avvisas som försent inkommet. Av utredningen i målet framgår vidare tydligt att det ursprungliga beslutet den 21 november 2019 fattades i Karlskrona vilket tillhör Förvaltningsrätten i Växjös domkrets. Ärendet har således först prövats i förvaltningsrättens domkrets varför Förvaltningsrätten i Växjö är rätt forum.

Sammanfattning

Enligt förvaltningsrätten saknar Kent Östergård rätt att med stöd av artiklarna 47 och 51 i EU-stadgan till domstol överklaga RISE:s beslut om avslag på hans ansökan om att certifieras som energiexpert.

I fråga om huruvida det finns en rätt till överklagande med stöd av artikel 6.1 EKMR är det förvaltningsrättens bedömning att utgångspunkten måste vara att

befintliga författningar är anpassade till de krav som EKMR ställer. Att så emellertid inte alltid är fallet framgår av praxis.³¹ En allmän förvaltningsdomstol måste, när det finns en rätt till domstolsprövning enligt EKMR, kunna bortse från att det saknas en särskild överklaganderegler. I aktuellt mål bedöms RISE utföra en offentlighetsrättslig uppgift inom ramen för sin certifieringsprocess. Det finns vidare en reell och seriös tvist mellan RISE och Kent Östergård som avser en rättighet som följer av nationell rätt. Denna rättighet, nämligen att få certifieras och verka som energiexpert för det fall att man uppfyller de offentlighetsrättsliga kraven som ställts upp, är civil till sin karaktär. RISE:s beslut har vidare sådana verkningar för Kent Östergård att beslutet bör tillerkännas överklagbarhet. Beslut som avser rätten att utöva ett visst yrke prövas regelmässigt i allmän förvaltningsdomstol och ett överklagande bör därmed prövas av förvaltningsrätt som första domstolsinstans. Slutligen är det domstolens bedömning att samtliga övriga formella förutsättningar som krävs för att Förvaltningsrätten i Växjö ska ha behörighet att pröva målet är uppfyllda.

Sammanfattningsvis bedöms således förutsättningar föreligga för Förvaltningsrätten i Växjö att, med stöd av artikel 6.1 EKMR, pröva Kent Östergårds överklagande av RISE:s beslut att inte certifiera honom som energiexpert.

Målet ska i övrigt vilandeförklaras i avvaktan på att det finns ett lagakraftvunnet avgörande avseende frågan om överklagbarhet och förutsättningarna för prövning i sak.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (FR-03)

Noah Tunbjer

Rådman

Föredragande: Isak Härdin

---

³¹ Jfr bl.a. HFD 2019 ref. 43.

Hur man överklagar

FR-03

Vill du att beslutet ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som du fick del av det skriftliga beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För en part som företräder det allmänna (till exempel myndigheter) räknas tiden alltid från den dag domstolen meddelade beslutet.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om du exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårs-afton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Så här gör du

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att kammarrätten ska

ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).

3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten. Du hittar adressen i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer hittar du på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.